

MINISTARSTVO PRAVDE

RADNA GRUPA ZA IZMENE I DOPUNE KRIVIČNOG ZAKONIKA

U Pančevu, 30. maja 2024. godine

Poštovane i poštovani,

Obraćamo vam se sa predlogom za dopunu Krivičnog zakonika, koja se odnosi na **inkriminisanje femicida kao najekstremnijeg oblika rodno zasnovanog nasilja prema ženama**.

U okviru nasilja prema ženama, femicid predstavlja najteži oblik rodno zasnovanog nasilje ili nasilja usmerenog prema ženama na osnovu njihovih rodnih uloga i nejednakih odnosa moći unutar društvenog konteksta. To je rodno zasnovano ubistvo, ubistvo žene zato što je žena. U pitanju je ubijanje žena koje vrše muškarci, koje je bazirano na osećanju vlasništva i nadmoći muškarca nad ženom i neretko motivisano prezirom i mržnjom prema ženama.

Na potrebu posebnog **inkriminisanja femicida u krivičnom zakonodavstvu Republike Srbije** upućuju rezultati istraživanja društvenog i institucionalnog odgovora na femicid u Srbiji, koja su sprovedena prethodnih godina.¹

Pored toga, ukazujemo da je **u prvih pet meseci 2024. godine u Srbiji ubijeno devet žena**. Od 2020. godine do danas, bilo je 119 femicida. Podatke prikupljamo iz medija zato što još uvek nemamo centralnu evidenciju o slučajevima nasilja prema ženama, uključujući i femicide.

Koreni femicida se nalaze u kulturi kojom dominira rodna diskriminacija, patrijarhalna struktura i nejednaki odnosi moći. Zbog toga je veoma važno da se **femicid izdvoji od drugih oblika ubistava** i da se sprečava na osnovu posebnih mera i strategija, uključujući i posebnu inkriminaciju, koja obezbeđuje izricanje delotvornih, srazmernih i odvraćajućih sankcija, kako je to propisano članom 45. Istanbulske konvencije koju je Republika Srbija ratifikovala.

¹ Istraživanja društvenog i institucionalnog odgovora na femicid u Republici Srbiji, dostupna su na sledećim linkovima:

http://femplatz.org/library/publications/2019-11_Femicid_monografija_Prva_publicacija_E_primerak.pdf,
http://femplatz.org/library/publications/2019-11_Femicid_monografija_Druga_publicacija_E_primerak.pdf i
http://femplatz.org/library/publications/2021-04_Femicid_-_Pokusaj_femicida_i_femicid_u_Srbiji.pdf

Smatramo da je posebno inkriminisanje femicida u srpskom krivičnom zakonodavstvu neophodno kako bi se svi slučajevi femicida adekvatno procesuirali i sankcionisali, suzio prostor za moguće greške prilikom kvalifikacije krivičnog dela i kažnjavanja učinilaca, ujednačila sudska praksa, smanjila pravna nesigurnost, kao i da bi se statistički pratio broj prijavljenih, optuženih i osuđenih lica za femicid.

Dva su moguća pristupa koja se mogu primeniti prilikom inkriminisanja femicida. Jedan mogući pristup je da se femicid inkriminiše kao posebno krivično delo protiv života i tela žene tako da obuhvati svako rodno zasnovano lišenje života žene. Drugi mogući pristup je da se femicid, kao rodno zasnovano ubistvo žene, inkriminiše kao poseban oblik teškog ubistva žena koje su počinili muškarci u kontekstu rodno zasnovanog nasilja prema ženama.

Bez obzira na pristup, objektivni i subjektivni elementi bića krivičnog dela femicida treba da budu određeni na način koji obezbeđuje da njegova inkriminacija obuhvati:

- nasilna lišenja života žena koja je izvršio sadašnji ili bivši bračni ili vanbračni supružnik, odnosno, intimni partner sa kojim je žrtva bila ili je još uvek u vezi;
- nasilna lišenja života žena koje je izvršio muški srodnik, bez obzira na vrstu srodstva (krvno, tazbinsko, adoptivno);
- ubistva žena koja su izvršena iz rodno zasnovanih motiva, tzv. ubistva iz časti ili iz razloga koji se odnose na kulturna uverenja ili običaje, kao i ubistva iz motiva zasnovanih na rodnim ulogama žena i muškaraca i nejednakim odnosima moći unutar društvenog konteksta;
- nasilna lišenja života žena koja su rezultat seksualnog nasilja ili su izvršena zbog toga što je žrtva bila u prostituciji ili je bila podvrgnuta seksualnoj eksploataciji ili je bila žrtva trgovine ljudima u svrhu seksualne eksploatacije.

Podsećamo da je Strategijom za sprečavanje i borbu protiv rodno zasnovanog nasilja prema ženama i nasilja u porodici 2021-2025, u okviru posebnog cilja br. 2 (Obezbeđena efikasna i delotvorna zaštita žrtava i uspostavljene dostupne i adekvatne opšte i specijalizovane usluge podrške žrtvama nasilja) planirano uspostavljanje nezavisnog kontrolnog mehanizma za praćenje slučajeva femicida u Republici Srbiji, pa bi posebna inkriminacija femicida omogućila lakše i brže uspostavljanje ovog mehanizma, čiji bi rad omogućio sistematsko prikupljanje podataka o femicidu i doprineo sprečavanju femicida.

Ukoliko su vam potrebne bilo kakve dodatne informacije, budite slobodni da nas kontaktirate na email adresu femplatz@gmail.com

FemPlatz
UDRUŽENJE GRAĐANKI

Dopis su zajedno pripremile i dostavljaju organizacije i kolektivi okupljeni u koaliciji #ZajednoProtivFemicida.

FemPlatz
Ženski istraživački centar
Ženska solidarnost
BeFem
Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom
Program za obrazovanje i psihosocijalnu podršku Grupe 484
Gender Knowledge Hub
Fondacija Centar za demokratiju
Fondacije BFPE
Centar za podršku ženama
Atina
Trag fondacija
Irida